Veed. Kihelkonna pea-veesooneks on Emajõgi, mille kesk- ja alamjooks piirab kihelkonda edelast ja lõunast. Virtsjärvest kuni Kardla külani, Tartu-Maarja kihelkonna loodepiiril, jookseb Emajõgi vaheldumisi edela-kirde ja loode-kagu sihis, keset laia sood või soist orundit, tekitades rohkesti lookeid, silmuseid ja koolde. Kardla küla kohal teeb jõgi pea täisnurkse käänaku, omandades loode-kagu sihi, ja jookseb siis pea sirgejooneliselt läbi Tartu linna ja edasi kakku kuni Veibri mõisani, kus omandab uuesti lääneedela-idakirde sihi, ja hakkab jällegi suuremal määral looklema (126. joon.). Jõe alamjooks, Kastre mõisast ida pool, asub soises Peipsi madalikus.

Emajõe sängi pikkuse, laiuse ja sügavuse kohta pole uuemal ajal täpsamaid mõõtmisi toimetatud. Vene 1-verstalise topograafilise

E. Witoff'i foto.

127. joon. Koosa järve ümbrus.
Maapind madaldub ülipikkamööda järve tasemeni.

kaardi järele on jõesängi pikkus Tartu-Maarja kihelkonna loodepiirilt kuni Peipsini 58.2 km, keskmine lang sellel ulatusel ainult 1.2 m ehk 0.02‰. Jõesäng laieneb vähehaaval alamjooksu poole ja ulatub Peipsi lähedal paiguti 150 m:ni. Kihelkonna loodepiiril on see ainult 50—60 m. Vanade, 1808. a. toimetatud mõõtmiste järele on Emajõe laius keskmise veeseisu puhul kihelkonna loodepiiril 43 m, Haaslava parve kohal 42 m (kitsaim koht) ja jõe suus 92.4 m (laieim koht). Samade andmete järele on jõesängi kõige väiksem sügavus kihelkonna loodepiiril — 1.7 m — ja suurim sügavus Peipsi järve lähedal, pahempoolse haru — Kalli jõe suus — 9.6 m. Kevadise suurveega tõuseb Emajõe pind harilikust seisust 1—2 m kõrgemale ja uputab